

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

4. MINTAFELADATSOR

KÖZÉPSZINT

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2015

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A vizsgadolgozat javításának, értékelésének általános tudnivalói

Az írásbeli feladatrész mindhárom feladatát javítani és értékelni kell helyesírás és íráskép szempontjából az útmutató végén közöltek szerint.

A *Szövegértési feladatsort* a javítási útmutató vonatkozó részében közölteknek megfelelően kell javítani.

A *Köznapi szövegalkotás* választott feladatát a feladatban és a javítási útmutatóban megadott szempontok szerint kell értékelni.

A *Műértelmező szövegalkotás* választott feladatát négy szempontból kell értékelni: tartalom, szövegszerkezet, stílus és nyelvhelyesség szerint.

A *Köznapi szövegalkotás* és a *Műértelmező szövegalkotás* egyértelműen jónak minősített tartalmi elemeit a javító tanár pipával jelölje.

I. SZÖVEGÉRTÉS ÉS KÖZNAPI SZÖVEG ALKOTÁSA

Szövegértési feladatsor

A feladatok értékelése, pontozása

- A válaszokra csak a javítási-értékelési útmutatóban megadott pontszámok, illetve részpontszámok adhatók. ½ pont nem adható.
- A hiányzó válasz minden esetben 0 pont.
- A helyesírási hibák pontozásához a mellékletben közöltek az irányadók.
- A javító tanár csak az útmutatóval lényegében egyező tartalmú választ értékelheti pontokkal.
- Az aláhúzások is jelzik az elvárható tartalmi elemeket. A több helyes válaszlehetőséget / jel különíti el egymástól. A megfogalmazás – ahol ilyen természetű a feladat – természetesen eltérhet a javítási útmutatóétól.
- Több megoldás, válasz esetében csak az első megadott számú vehető figyelembe.
- A pontozásban figyelembe kell venni a válasz megfogalmazását is, amennyiben ezt az útmutató előírja.

Olvassa el a következő a hirdetőment, majd válaszoljon a kérdésekre!

LÁTHATATLAN KULTÚRA – MADÁRTÁVLATBÓL
2008. szeptember 19–20. (2 nap) – Gödör-klub, Budapest

A fesztivál célja:

a Siket Kultúra bemutatása, a többségi társadalom szemlélet- és tudatformálása,
a média érzékenyítése, a civil tudat erősítése.

A folyamat vágyott célállomása:

a jelnyelv hivatalos nyelvként való elismertetése, a láthatatlan kultúra láthatóvá tétele.

1. Sokunkban felmerül a kérdés, hogy a jelnyelv hivatalos elismerésének mekkora a jelentősége a *siket és nagyothalló emberek* mindennapi életében.

Első ránézésre nem sok, de a jelnyelv elismerése az első lépés a siket közösség integrációja és teljes jogú állampolgárrá válása felé. A következő lépés a meglévő törvények megváltoztatása, vagy újak megalkotása annak érdekében, hogy a politikai elképzeléseket keretbe foglalják, törvényileg szabályozzák. Így a jelnyelv elismerését olyan jogok elismerése követi, mint az iskolaválasztás joga (pl. orális vagy kétnyelvű iskola), vagy a siket kisebbség joga a részvételhez a társadalmi élet minden területén. Ezután az ehhez kapcsolódó feltételek és eszközök megteremtése következik, például a jelnyelvi tolmácsok számának növelése, elérhetővé tenni a közszolgáltatást, a minőségi oktatást (a felsőfokú oktatást is), a szórakozást, hogy csak néhány területet említsünk.

2. A kormányok számára már nem az a kérdés, hogy *elismerjék-e* a jelnyelvet, hanem hogy *mikor és miként* tegyék azt.

Finnország és Portugália már elismerte a jelnyelvet úgy, hogy az erre vonatkozó törvényeket beemelte az alkotmányba. Több európai országban törvényekben és határozatokban ismerték el a jelnyelvet, gyakran az oktatással és a jelnyelvi tolmács szakmájával összefüggésben. Ezek, többek között: Belgium, a Cseh Köztársaság, Dánia, Németország, Görögország, Írország, Olaszország, Litvánia, Norvégia, Lengyelország, a Szlovák Köztársaság, Szlovénia, Svédország, Svájc, és az Egyesült Királyság. Spanyolország és Hollandia *jelenleg* (a 2003-as elemzés idején) átmeneti időszakban van, ezalatt a jelnyelv elismerésének lehetőségeit vizsgálja.

3. Pozitív példák

Az Egyesült Királyságban például a kormány nemrégiben meghirdetett egy tanulmányi ösztöndíjat a felsőoktatásban tanuló siket diákok számára. Finnországban a közintézmények alkalmazottai alapfokú jelnyelvi tudással rendelkeznek, míg Dániában és Görögországban jelnyelvi tanfolyamokat indítottak tanárok számára. Továbbá Görögországban létrehoztak – Európában elsőként – egy egyetemi jelnyelvi tanszéket a siket gyermekek oktatásának fejlesztésére. Portugália néhány iskolájában bevezették a jelnyelv oktatását, Franciaországban pedig a jelnyelvi tolmácsolást elismerték hivatalos szakmaként. Végül Dániában és Hollandiában megalakult egy mozgalom, amely a kétnyelvűséget támogatja és népszerűsíti.

4. Problémák

Kétféle akadálya létezik a hivatalos elismertetésnek: Az első a kormányok és törvényhozók tájékozatlanságának következménye, akik nem tudják, hogy mi a jelnyelv szerepe a siket és nagyothalló emberek életében. A második akadály abból a hibás feltételezésből adódik, hogy a hallókészülék mindenfajta hallássérült problémára megoldás, valamint az, hogy a jelnyelv egyetemes, nemzetközi nyelv.

A jelnyelv elismertetésének ügye nagyon kevés támogatottságot élvez a többségi társadalom részéről. Felmerül a jelnyelv bevezetésével kapcsolatos költségek kérdése is, miközben minden állami intézményben elérhetővé kellene tenni a jelnyelvet.

Hogyan tud aktívan jelen lenni, véleményt formálni, szerepet vállalni az európai kultúra formálásában egy olyan közösség, mely a többségi kultúrától eltér, kommunikációja eszközöként pedig a vizuális csatornát használja, azaz gondolatait a jelnyelven fejezi ki? Ha felvállalja önmagát, ha kilép az ismeretlenségből a közösség, ha az új nemzedék, a fiatal generáció példát mutat, és azt mondja: elegendem van, jogaimat érvényesítem.

5. „*Jelnyelv és kultúra nélkül olyan vagyok, mint a madár szárnyak nélkül.*”

Ez Signmark – egy fiatal finn siket rapper előadóművész – gondolata. A szárny nélküli madár teljesen kiszolgáltatott – ezt mindannyian értjük, átérezzük. Egy siket ember jelnyelv nélkül teljesen kiszolgáltatott – ezt mindannyian értjük, átérezzük?

Itt Magyarországon – bár közösségünket a jelnyelv tartja össze – az iskolában nem ezen a nyelven tanítanak minket, életünk során nem használhatjuk ezt a nyelvet kommunikációnk elfogadott eszközeként. Európában eközben törvényekben és határozatokban ismerik el a siket közösség nyelvi, kulturális jogait.

Mi is készen állunk erre. Most a döntéshozókon a sor. Szeretnénk meggyőzni a politikusokat, a tudományos élet szereplőit, a nyelvészeket, a pedagógusokat és mindenkit, hogy álljanak mellénk a jelnyelv elismertetéséért folytatott harcunkban.

Töltsük együtt ezt a 2 napot, hogy magunkat láthatóvá téve bemutathassuk jelnyelvi kultúránkat, törekvéseinket, közösségünk értékeit.

Mert repülni csak szárnyakkal lehet!

A konferencia és kulturális fesztivál nyelve: magyar jelnyelv, nemzetközi jelnyelv, magyar és angol hangzó nyelv.

1. A hirdetés „a fesztivál célja”-ról és „a folyamat célállomása”-ról ír. Értelmezze, hogy mi a különbség a két kifejezés között, milyen viszonyban van egymással a két kifejezés!

„a fesztivál célja”: *a fesztivál egyszeri esemény, amellyel a figyelemfelhívás rész célját kívánják elérni a szervezők; a fesztivál része egy hosszabb folyamatnak*

„a folyamat célállomása”: *a folyamat végső célkitűzése a fesztiválénál jelentősebb eredmény*

Mindegyik lényegileg jó értelmezés 1 pont.

Adható: **2**, 1, 0 pont.

2. Milyen három szakaszt különíti el a szöveg a jelnyelv egyenrangúsításának?

1.	<i>a jelnyelv elismerése</i>
2.	<i>a jelnyelvvvel kapcsolatos törvények, jogszabályok megváltoztatása vagy alkotása</i>
3.	<i>kapcsolódó feltételek és eszközök megteremtése</i>

Mindegyik jó válasz 1 pont.

Adható: **3**, 2, 1, 0 pont.

3. A fenti szakaszok közül melyikben tartanak a következő országok a 2. rész információi szerint? Írja be a szakasz száma mellé a megfelelő országokat! Indokolja döntését a szöveg vonatkozó információjának magyarázatával!

- Finnország és Portugália
- Belgium, Olaszország és Szlovénia
- Spanyolország és Hollandia

	ORSZÁG	INFORMÁCIÓ MAGYARÁZATA
1.	<i>Spanyolország és Hollandia</i>	<i>a jelnyelv elismerésének lehetőségeit vizsgálja</i>
2.	<i>Finnország és Portugália</i>	<i>a jelnyelvre vonatkozó törvényeket beemelte az alkotmányba</i>
3.	<i>Belgium, Olaszország, Szlovénia</i>	<i>törvényekben és határozatokban ismerték el a jelnyelvet, gyakran az oktatással és a jelnyelvi tolmács szakmájával összefüggésben.</i>

Mindegyik teljesen jó sor (országok + magyarázat) 1 pont.

Nem adható pont hibás sorért.

Adható: **3**, 2, 1, 0 pont.

4. Nevezze meg a 3. rész információi alapján a következő országokat:

• **Melyik az az ország, amelyben a siketek és nagyothallók hivatalos életbeli kommunikációja jelentősen könnyebbé válhat!**

Finnország (közintézmények alkalmazottai alacsony jelnyelvi tudással rendelkeznek)

• **Melyek azok az országok, amelyeknek jelenlegi célkitűzése azonos a fesztivál céljával?**

Dánia, Hollandia (mozgalom a kétnyelvűség támogatására, népszerűsítésére)

• **Melyik az az ország, amelyben feltételezhetően megnő a siket vagy nagyothalló diplomások száma?**

Egyesült Királyság (tanulmányi ösztöndíj a felsőoktatásban siket diákok számára)

• **Melyik az az ország, amelyben már van választás orális és kétnyelvű iskola között?**

Portugália (néhány iskolájában bevezették a jelnyelv oktatását)

Mindegyik jó válasz (sor) 1 pont.
Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.

5. Az alábbi állítások mindegyike téves. Magyarázza meg, hogy miért!

A jelnyelv egységes nemzetközi nyelv.

Félreértés, mert *a mondat első fele azt mondja erről, hogy hibás feltételezés.*

A jelnyelv elismertetésének ügye nagyon kevés támogatottságot élvez.

Félreértés, mert *ezt nem általánosságban, hanem a többségi társadalom vonatkozásában állítja a mondat. / a mondat alanya a többségi társadalom.*

A fesztivál egyik célja a többségi társadalom civil tudatának erősítése.

Félreértés, mert *a siketek és nagyothallók civil tudatáról van szó, nem a többségi társadaloméről.*

Mindegyik lényegileg jó magyarázat 1 pont.
Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

6. Értelmezze a fesztivál címének két elemét!

a) „láthatatlan kultúra”

Ellentmondás, mert *a jelnyelvi kultúra érzékszervi szempontból látható / szó szerinti értelemben nem láthatatlan.*

Mégis indokolt, mert *a jelnyelvi kultúra a többség számára nem ismert / a szó átvitt jelentésében láthatatlan.*

Mindegyik lényegileg jó befejezés 1 pont.
Adható: 2, 1, 0 pont.

b) „madártávlatból”

Mit jelent és hogyan értelmezhető?

A madártávlatához szükség van a szárnyra. A szárny a siket ember esetében a jelnyelv. Ha madártávlatból nézhet, akkor birtokolja a szárnyakat, azaz használhatja a jelnyelvet.

/ Metaforikus kép: a szárny a jelnyelvet jelenti. (Lásd Signmark gondolata)

A jól kifejtett magyarázat 2 pont.
A hiányos, de jó elemet is tartalmazó magyarázat 1 pont.
Adható: 2, 1, 0 pont.

7. 2014-ben két képviselő nyújtott be törvényjavaslatot az Országgyűlésnek arról, hogy járjon pótlék a jelnyelv ismeretért a közszolgálati tisztviselőknek a közszolgálatban a már létező idegennyelvi-pótlék mintájára. Az alábbi célok közül melyik miatt tarthatják a legfontosabbnak a siketek és nagyothallók a törvényjavaslatot? Indokolja választását egy mondatban!

- A) A jelnyelv ismeretét számos más európai országban már törvényekkel ösztönzik, Magyarország sem maradhat le.
- B) A jelnyelv ismeretének ösztönzése, anyagi elismerése megkönnyíti a hivatali ügyintézését és kapcsolattartást a jelnyelvet anyanyelvként használók számára.
- C) A jelnyelv ügyében benyújtott törvényjavaslat népszerűsítheti a jelnyelv használatát, növelheti annak társadalmi elismertségét.

A választott cél betűjele: **B**

Indoklás: *A törvényjavaslat a jelnyelvet használó közösség kommunikációját, közéleti érvényesülését segítheti elő, a jelnyelvi közösség szempontjából ez a legfontosabb. A másik két cél inkább reprezentatív, illetve jelképes.*

A jó válasz jó indoklással együtt 1 pont.

Adható: **1**, 0 pont.

8. a) Szórólapot kell készítenie a fesztiválhoz. Mi az a három információ, amelyiknek feltétlenül rá kell kerülnie?

- cím / *Láthatatlan kultúra – madártávlatból*
- idő / *2008. szeptember 19–20.*
- hely / *Gödör-klub, Budapest*

Mindegyik jó válasz 1 pont.

Adható: **3**, 2, 1, 0 pont.

b) A hirdetésménynek van egy következő oldala is. Mi az a lényeges információ a fesztivállal kapcsolatban, amit a következő oldalnak tartalmaznia kell?

a fesztivál programja / a fesztivál eseményei / a fesztivál műsora / a fesztivál fellépői

Mindegyik jó válasz 1 pont.

Adható: **1**, 0 pont.

9. Válaszolja meg egy-egy mondatban a következő kérdéseket – a hirdetés megfelelő részlete alapján!

- Mit tanácsolna annak a szülőnek, aki bizonytalan, hogy vegyen-e hallókészüléket siket gyerekének?
Nézzon utána, hogy a gyerek hallásproblémájára megoldás-e a hallókészülék.
(„hibás feltételezés..., hogy a hallókészülék mindenfajta hallássérült problémára megoldás”)
- Min gondolkodjon el a szülő, amikor közeledik gyereke iskolába iratása?
Mik az orális, és mik a kétnyelvű iskola előnyei, hátrányai? / Van-e a közelben kétnyelvű iskola?
(„orális vagy kétnyelvű iskola”)
- Mivel biztatná azt a kamaszt, aki nagyothallása miatt szégyell társaságba menni?
Önmaga vállalásának, elfogadásának feltétele az aktív jelenlét.
(„aktívan jelen lenni, véleményt formálni, szerepet vállalni... felvállalja önmagát, kilép az ismeretlenségből a közösség, az új nemzedék”)
- Minek nézzon utána az a magyar képviselő, akinek a jelnyelvi jogszabályról kell döntenie?
Mi a jelnyelv szerepe a siket és nagyothalló emberek életében?
(„mi a jelnyelv szerepe a siket és nagyothalló emberek életében”)
- Mit gondoljon végig az a halló ember, aki értetlenül fogadja a jelnyelvi pótlék bevezetését?
A siketek és nagyothallók hivatali ügyintézését jelentősen megkönnyítheti, ha van jelnyelvet ismerő hivatalnok. / A siketeknek és nagyothallóknak is joguk van a hivatalban is saját nyelvük használatára.
(„a jelnyelv elismerése az első lépés a siket közösség integrációja és teljes jogú állampolgárrá válása felé”; „minden állami intézményben elérhetővé kellene tenni a jelnyelvet”)

Más jó válasz is elfogadható, amennyiben a kérdésre válaszol, és a válasz a hirdetemény szövegén alapul. A zárójeles idézet magyarázat, nem elvárás.

Mindegyik jó válasz 1 pont.

Adható: 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

10. Tervezzen a hirdetemény szövegéből kiindulva egy 5 diából álló prezentációt az osztályának, amelyen bemutatja a jelnyelv helyzetét, jelentőségét. A diákhoz a szövegen kívül a következő illusztrációfajtaikat is használja: fénykép, grafikon, Smart-ábra, térkép. Írja meg vázlatosan a diák tartalmát!

Mindegyik jól tervezett dia 1 pont.

Jól tervezett a dia, ha megfelel a feladat szempontjainak: a hirdetemény szövegéből indul ki; a jelnyelv helyzetéről, jelentőségéről szól; adekvátan alkalmazza az illusztrációkat.

A vázlatos és a szöveges megoldást is el kell fogadni.

Adható: 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

11. Olvassa el a következő szöveget, és válaszoljon a kérdésekre!

A jelnyelv [...] alkalmazása során a jelelő egy fogalomra, vagy kifejezésre, olykor egy egész beszélt-nyelvi mondatra egy globális jelet használ. Ez a jel lehet képes, más szóval ikonikus – amikor a jel sok vonásában utal az adott tárgy vagy fogalom bizonyos külső vagy belső jegyeire –, s lehet teljesen absztrakt, vagy más szóval arbitrarikus, amikor láthatólag semmi összefüggés nincs a jel és a jelentés között. A jelnyelv is – mint minden nyelv – a gondolatok és az érzések közvetítője, a kommunikáció eszköze, a kultúrát és a történelmet adja át nemzedékről nemzedékre, ezáltal erősítve és fokozva az identitás érzését. Sajátos egyéni szerkezete, nyelvtana van, mely eltér a beszélt nyelvekétől, de azokkal egyenértékű. Legfőbb jellemzője, hogy elsődlegesen a siket emberek nyelve, melyet ugyanolyan kommunikatív célokra használnak, mint a halló emberek a beszélt nyelveket. Nagyon fontos információ, hogy a jelnyelv nem nemzetközi, minden országnak saját, nemzeti jelnyelve van. A különböző országok jelnyelvei szerkezetileg hasonlítanak egymásra, de a nyelvi szókészletben (lexikákban) akkora különbség van, hogy különböző nyelvekről beszélünk.

Fentiekén túl létezik nemzetközi jelnyelv is, az úgynevezett „gestuno”, mely spontán született a siket emberek közötti nemzetközi kapcsolatokban használt kommunikáció eszközeként, ez azonban nem nevezhető igazán nyelvnek, nem felel meg az önálló nyelv kritériumainak.

Ujjábécé, vagy más néven daktil. Siketek és nagyothallók egymás közötti és hallókkal történő kommunikációja során használatos – a kézfejjel, illetve a kéz ujjával kivitelezett 1 hang = 1 jel alapú – jelrendszer. Kizárólag akkor használják, amikor egy adott fogalomnak, kifejezésnek, névnek nincs önálló globális jele, illetve a jelet nem minden jelenlévő ismeri. Előnye, hogy pontos információt nyújt, hátránya, hogy nagyon lassú az információközlés, a siket emberek nem szívesen használják. Többféle változata létezik hazánkban, és országonként is eltérő.

Idézza a hirdetemény szövegéből azt az információt, amelyet ez a szöveg kifejt, magyaráz!

„bibás feltételezés... hogy a jelnyelv egyetemes, nemzetközi nyelv” / „magyar jelnyelv, nemzetközi jelnyelv”

Melyik jelnyelv használható a külföldi siketekkel való találkozásokkor, például konferenciákon vagy a siketolimpián?

gestuno

Mit jelent a globális jel fogalma?

Nagyobb nyelvi egység, egy fogalom, kifejezés vagy akár egy egész beszélnyelvi mondat jele.

Képes vagy absztrakt jel-e az alábbi?

éhes: a gyomor korgására utaló mozdulat

képes jel

Mi a legfontosabb különbség a nemzeti jelnyelvek és az ujjábécé között?

A nemzeti jelnyelvek jelei nagyobb nyelvi jeleket / jelentéssel bíró nyelvi jeleket / fogalmat, kifejezést, mondatot jelölnek. Az ujjábécé jelei hangokat jelölnek.

Miért logikus, hogy a daktilnak vannak nemzeti változatai?

A daktil hangjelölő, nincsenek jelentéses egységei, tehát minden nyelv a maga szókincsére használhatja.

Mindegyik jó válasz 1 pont.

Adható: **6**, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

Forrás:

A hirdetés szövege: a *Láthatatlan kultúra – madártávlatból* fesztivál hirdetésének pontosított szövege, www.sinosz.hu

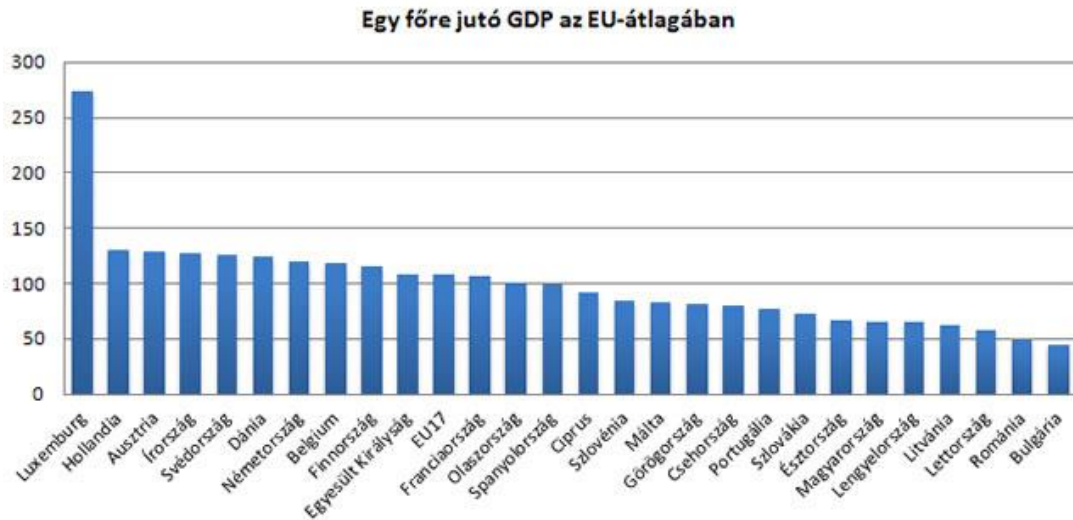
A 11. feladat szövege és ábrája: Litavec Anna: *Ismeretek a hallássérültekről*
<http://www.c3.hu/~sinoszib/jelny.htm>

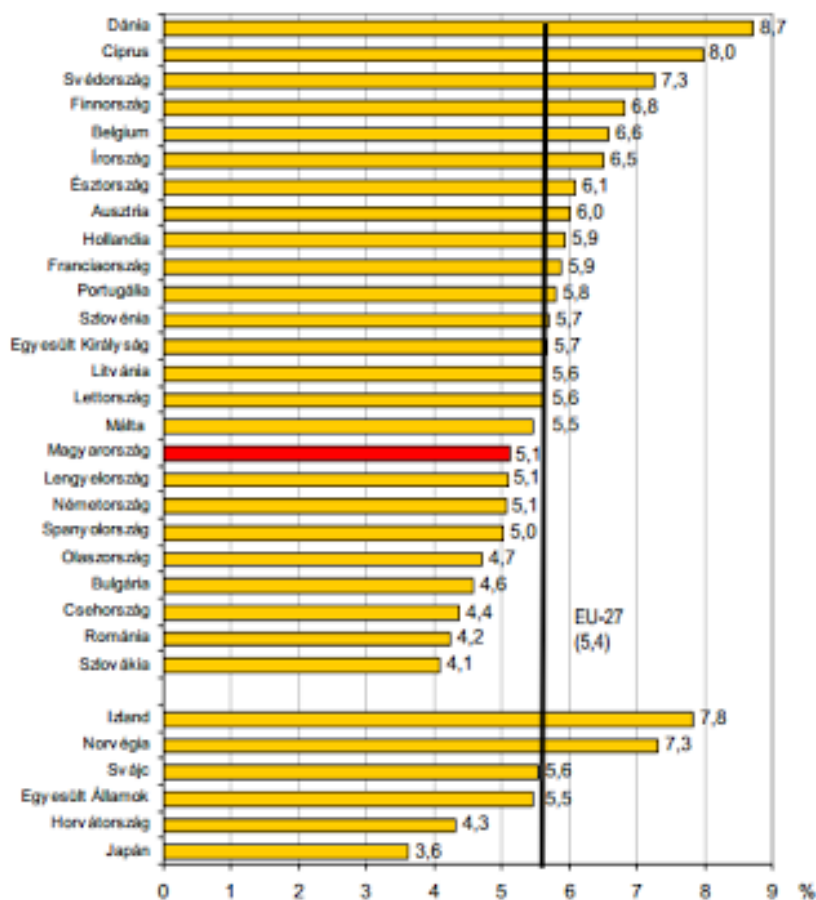
A köznapi szövegalkotási feladat (A vagy B) minősítésének szempontjai és értékelése

A) Érvelés

Oktatás és gazdasági teljesítmény

A költségvetés oktatási kiadásai a GDP %-ában, 2009

Fejtsse ki véleményét az oktatásra fordított nagyobb vagy kisebb arányú összeg gazdaságra gyakorolt hatásáról! Érvelésében 3–5 érveléssel támassza alá véleményét az oktatás átlagot meghaladó támogatásának szükségességéről vagy szükségtelenségéről!

VAGY

B) Gyakorlati szövegműfaj

Panaszos levél

X. Y. 2015. január 7-én értesítést talál a postaládájában postai küldemény érkezéséről, melyben tájékoztatják, hogy csomagja érkezett, melyet a Denevér utcai 2. számú postán vehet át. X. Y. másnap elmegy a postára, ahol hosszú keresgélés után sem találják a csomagját. A postai alkalmazott följánlja, hogy telefonon értesítik, ha megtalálták a csomagot, és érte jöhet. Ez azonban egy hét elteltével sem történik meg. Írjon panaszos levelet X. Y. nevében az esetről!

A köznapi szövegalkotási feladat szövegének terjedelme 120–200 szó legyen.

A) Érvelés

A feladatra összesen adható: 10 pont, a következő szempontok szerint:

- A megalapozott véleményért adható: 0–2 pont.
- A 3–5 releváns érvert, példáért adható: 0–5 pont. Az 5 pont akár 3 releváns, hatásos érv esetén is megadható, az értékelés alapja az érvek, példák ötletessége, hitelessége, meggyőző ereje.
- A megfogalmazás igényességéért adható: 0–3 pont.

A megoldás értékelése során nem elvárás a javítási útmutató érveinek szerepeltetése, minden más releváns érv is elfogadható.

A javítás során a javító tanár pipával jelölje, mely érveket, példákat fogadta el.

Lehetséges válaszlelemek:

- Az oktatásra szánt összegek GDP arányos százaléka összefüggésbe hozható a gazdaság fejlettségével
- A gazdaságilag fejlett államok rendre többet költenek oktatásra, mint a kevésbé fejlett országok
- A két ábra nem fedik pontosan egymást, mert az arány és az összecszerű támogatás mértéke nem azonos: magasabb GDP mellett alacsonyabb arány is jelenthet magasabb összeget
- A gazdaság számára vonzerő a képzett, kreatív, rugalmas, tanulni képes munkaerő, és ezeket a képességeket az iskolában lehet elsajátítani
- Az oktatásba fektetett pénz a munka világában való elhelyezkedés esélyeit növeli

Érvek az oktatás támogatása mellett:

- Segít a megfelelő életstratégia kialakításában
- Nagyobb tudással könnyebb álláshoz jutni, kisebb a munkanélküliség veszélye, sőt, több pozíció is megpályázható
- A tanulás során képessé válunk új ismeretek gyors elsajátítására
- A tanulás szemléletformáló hatású
- Az új eredmények és elvárások oktatási rendszerbe integrálása pénzbe kerül

- Az oktatási rendszer támogatása a jövő záloga
- A modern oktatási rendszer fejleszti a kreativitást, a gondolkodást, a világ működésének megértését
- Az iskola a diákok munkahelye, így fontos a kellemes, esztétikus, modern környezet

Érvek az oktatás támogatása ellen

- Az oktatásba fektetett pénz csak hosszú idő után fejti ki hatását
- A gazdaságba fektetett pénz azonnali munkahelyeket eredményez
- Az oktatási rendszer támogatása önmagában kevés, a diákok hozzáállásán is sok múlik
- Az oktatási rendszer magasabb támogatása máshonnan vesz el pénzt
- Minden rendszert csak a gazdaság teljesítőképességének megfelelően lehet támogatni
- Interneten minden megtalálható, annak segítségével minden megtanulható

B) Gyakorlati szövegműfaj

A feladatra összesen adható: 10 pont, a következő szempontok szerint:

- A tartalomért adható: 0–3 pont.
- A formai elemekért adható: 0–4 pont.
- A megfogalmazás nyelvi minőségéért adható: 0–3 pont.

Elvárt tartalmi elemek:

- Értesítés a postai küldemény érkezéséről 2015. január 7-én.
- 2015. január 8-án a Denevér utcai 2. számú postán hosszú keresgélés után sem találják a csomagját.
- A postai alkalmazott ajánlata a telefonos értesítésről.
- 2015. január 15-éig nem érkezett értesítés.

Elvárt formai elemek:

- Megszólítás
- A műfaj valamilyen formában történő megnevezése
- Tájékoztatás és intézkedés kérése
- A panaszos neve, elérhetősége
- Dátum, aláírás

A tartalmi és formai elemeket a javító tanár az elvárt elemek alapján értékeli. A javítás során a javító-értékelő tanár pipával jelölje, mely elemeket fogadta el.

A megfogalmazást a javító tanár a következő szempontok szerint értékeli:

- a szöveg felépítettsége
- világos és egyértelmű megfogalmazása
- tárgyyszerű stílusa

II. MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS

A műértelmező szövegalkotás minősítésének szempontjai és értékelése

Tartalom – összesen 25 pont a bázisszöveg és a feladat értése; tudáskeretének ismerete (vonatkozó tárgyi tudás, általános tájékozottság); a válaszelemek megfelelése a feladat szempontjainak, szövegbázisának; a problémaérzékenység, lényeglátás, témataratás, gondolatgazdagság, releváns példák, véleménynyilvánítás szerint	
<i>21–25 pont</i>	jó szövegértés; megfelelés a feladat szempontjainak; megfelelő tárgyi tudás; lényeglátás, releváns vélemény, értékítélet; legtöbb elemében helytálló, meggyőző kifejtés
<i>16–20 pont</i>	jó szövegértés; részleges megfelelés a feladat szempontjainak; kielégítő tárgyi tudás, lényeglátás, releváns vélemény, értékítélet; több elemében helytálló, meggyőző kifejtés
<i>11–15 pont</i>	bizonytalan szövegértés; bizonytalan tárgyi tudás és feladatmegoldás; néhány jó tartalmi elem; meg nem alapozott vélemény
<i>6–10 pont</i>	gyenge szövegértés; hiányos tárgyi tudás; közhelyes, erőltetett vélemény
<i>0–5 pont</i>	feltűnő szövegértési hibák; tárgyi tévedések; többségükben felületes, tartalmatlan közlések

Szövegszerkezet – összesen 5 pont a felépítés (gondolati íve, logikája, a műfajnak való megfelelés); a szerkezet (koherencia, arányosság, tagolás, terjedelem) szerint	
<i>4–5 pont</i>	tudatosan felépített gondolatmenet; arányos szerkezet; elvárt terjedelem
<i>2–3 pont</i>	rendezett gondolatmenetre törekvés; aránytalan vagy erőltetett szerkezeti egységek,
<i>0–1 pont</i>	azonosíthatatlan, bizonytalan gondolatmenet; szövegtagolási hibák, hiányok; elvárt alatti terjedelem

Stílus – összesen 5 pont a nyelvi regiszter, a stílus, a szókincs szerint	
<i>4–5 pont</i>	megfelelő nyelvi regiszter; választékos, gördülékeny megfogalmazás; gazdag, pontosan alkalmazott szókincs
<i>2–3 pont</i>	választékosságra törekvés; szókincsbeli pontatlanságok, töredékes előadásmód
<i>0–1 pont</i>	igénytelen nyelvhasználat; nyelvi-stilisztikai hibák, szegényes szókincs

Nyelvhelyesség – összesen 5 pont a köznyelvi normának való megfelelés szerint	
<i>4–5 pont</i>	legföljebb 1 nyelvhelyességi hiba (súlyosságától függően)
<i>2–3 pont</i>	2-3 nyelvhelyességi hiba
<i>0–1 pont</i>	több nyelvhelyességi hiba

Egy mű értelmezése

Értelmezze az alábbi novellát! Értelmezésében térjen ki az elbeszélői nézőpont alakulására, illetve a befejezés jelentésmódosító szerepére és annak előkészítésére a mű során!

Rényi Ádám: *Osztálytalálkozó*

Halkan gördültek be a kocsik egymás után a kovácsoltvas kapun, de persze akadtak jó néhányan, akik az 59-es villamos megállójától gyalog baktattak fel. Folyt róluk a víz ebben a döngmelegben. Elég sokan eljöttek az osztályból, őszintén nem is gondoltam volna. Az osztályfőnök az elsők között érkezett. Éppen ma van a 60. születésnapja. Micsoda egybeesés! Sosem titkolta, mikor született, az osztályfőnök szerette az ünneplést, a felhajtást. A bejáratnál gyülekeztek, egymást ölelgetve köszöntötték egymást a többiek. Páran virágot is hoztak. Nem kiabáltak, de azért érződött, hogy sokan megörültek a másoknak, de legalábbis hitelesen alakították. Nem voltunk igazán jó osztály, minimum két egymástól viszolygó tábor volt, de a táborokon belül is ment a frakciózás. Persze tizenkét év után megfakulnak a rossz emlékek, és édes nosztalgiával töltik el az ember szívét. Már akiét. Én már a négy évvel ezelőtti találkozón megfogadtam, hogy legközelebb nem megyek el, annyira ment a képmutatás meg az önmenedzselés. Mintha ez bármit is számítana. Kit érdekel, hogy mi lett a másikkal, ha úgysem tartottuk a kapcsolatot már régóta. Jó, páran tartják. Például a Novák Ági vörös hajú kisfiának a Petra lett a keresztanyja. Mondjuk elég perverz, hiszen korábban a Novák Ágival járt a Szabolcs, aki most a Petra férje és a vörös gyerek apja. Ügyvéd lett, de aztán ráunhatott a dologra, mert egy ideje valami biozöldségfarmot működtetnek a Petra szüleivel.

Négy évvel ezelőtt a Fészekben előadta a menő vállalkozót. „Állati jól megy a biogazdaság – mondta –, alig győzzük kielégíteni az ügyfeleink igényeit”. Mit fölényeskedik? – gondoltam magamban. „Ügyfeleink igényeit”, hogy oda ne rohanjak... Jót röhögtem, amikor eljöttem, és azt látom, hogy Szabolcs, a bioistenkirály éppen egy időszámításunk előtti Lada kombit próbál sokadik nekifutásra beindítani. Csoda, hogy átengedték a műszaki vizsgán. Az osztálytalálkozónál hazugabb műfaj nem létezik. Mindenki előadja, hogy bejött neki az élet. Álomállás, álomcég, álomfizetés, álomutazás, álomférj, álomfeleség, álomgyerek. Aztán húzogatják a ruhájukat, hogy ne látszódjon a zöldeslila folt, amit álomférj ejtett egy hosszú és ürtartalmas este után hazatérve az Álom presszóból. Én ebben akkor sem vettem részt, most meg hallgattam, mint a sír.

Közben újabb villamos állt meg a bejáratnál pár lépésre. Újabb osztálytársak közelednek. A Réka is eljött. Van pofája. Pedig megmondtam neki, hogy látni sem akarom soha többé. Hát úgy látszik, azt gondolta, ez már nem érvényes. Azok után, hogy legutóbb majdnem hajtépésig ment a vita közöttünk a melegök örökbefogadásának ügyében. Hogy ez hogy került elő mint téma, nem emlékszem. De valahogy minden társaságban 2-3 óra és 4-5 pálinka után előkerül. A halálbüntetés legalizálása már 2 pálinka után. Na, nem mondom, én is mindig beszálltam a sehova nem vezető üvöltözésbe.

Van vagy 35 fok árnyékban. Olvadoznak az osztálytársak a sötét ruháikban. És a kaputól még fel is kell ugrani mászni. Az kemény lesz. Hábetler fut be. Hábetler szerelmes volt belém harmadikban. Ezt persze nem merete megmondani, sőt úgy viselkedett, mint egy óvodás. Szinte csak a hajamat nem húzta meg időnként. Engem ez csak mulattatott. Nem gondoltam volna, hogy államtitkár lesz belőle. Senki nem gondolta volna az osztályból, abban is biztos vagyok. Amilyen jellegtelen kis senkiházi volt. Nem is értem.

Taxival érkezett, nem valami nagy fekete állami kocsit szállította. Ő is hozott virágot. Az osztályfőnök azonnal rávetette magát, ölelgette perceként át. Amilyen sznob az osztályfőnök, nyilván nem ölelgette volna Hábetlert, ha mondjuk előadó lenne az önkormányzatnál, vagy annak a taxinak a

vezetőüléséről mászott volna elő. De az államtitkárokra büszkének kell lennie az embernek – gondolhatta. Vagy lehet, hogy az járt a fejében: jó lehet ez még valamire. Talán meg akarja pályázni az igazgatóságot? 60 évesen? Minek?

Elindult a csapat felfelé. Tényleg, mindjárt kezdődik. Ömlik a víz mindenkiről. Rossz az időzítés – jegyzi meg a dagadt Tompa mosolyogva, és nagyon kortyol a szentkirályi üvegből. Réka hátba veri.

A négyesben lesz! Gyertek erre! – mondja az osztályfőnök. Mit fontoskodik itt is, pedig 12 éve nincs joga senkinek parancsolgatni. Pláne nem egy ilyen eseményen. Ahogy felérnek, valaki elindítja a zenét. A kedvenc számom – suttogja Petra. Hát igen, nekem is.

Kezdődik. Mindenki körbe áll. Balra a család és a barátok. Jobbra az osztálytársak. Elhallgat a kedvenc számom. Ismeretlen komolyzenére vált a CD-lejátszó. A pap elkezd a búcsúbeszédet. Páran bőgnek. Anyám összeomlik. Az osztályfőnök vigasztalja. Rövid beszéd, hiszen csak 30 évet éltem, nincs mit felturbózni. Szórják a virágokat meg a földet, ölelgetik egymást, fancsali képet vágnak. Négy éve megfogadtam, hogy soha többé nem megyek osztálytalálkozóra. Betartottam.

Forrás: Rényi Ádám novellablogja http://renyinovella.blog.hu/2010/04/22/osztalytalalkozo_2032

Lehetséges válaszelemek

Figyelem! A javítási útmutatóban közölt tartalmi elemek nem kötelezően elvárt válaszelemek. A javító tanár alapvetően a dolgozat gondolatgazdagságát és világos gondolatmenetét értékeli. Nem elvárt az útmutató szakmai nyelvének használata sem.

A jónak minősített, elfogadott válaszelemeket a javító tanár pipával jelezze.

- A narrátor külső pozíciót foglal el, rendre a felvonultatott szereplőkhöz való viszonyában reflektál önnön létére. A külső pozíció a kívülállást is nyomatékosítja.
- Az idősíkok váltakozásával jelzi az elbeszélés idejének folytathatatlanságát. A jelen idejű befejezés jelzi a narrátor műbeli szerepét.
- A temporalitás nehezen követhető jellege az idő háttérbe szorulásának poétikai eljárása lehet.
- A narrátor felülről tekint az eseményekre, majd centrális pozíciót foglal el, amint a ravatalozóhoz érkeznek a szereplők. A novella első részében körbejár az érkező vendégek között, a végén köréje gyűlnek az osztálytársak; ettől kezdve statikus pozíciót foglal el.
- A befejezés újraértelmezi a címet, a novella jelentését: az *Osztálytalálkozó* cím örömet ígér, a találkozás hangulata egyre kiábrándítóbb, majd a zárlat temetési szertartásában nyomott, szomorú hangulatúvá válik a szöveg.
- Az elbeszélő folyamatos reflexióinak célja az illúziórombolás: az értéknek tűnő mozzanatok is rendre lefokozza, visszavonja: *sokan megörültek a másiknak, de legalábbis hitelesen alakították; Persze tizenkét év után megfakulnak a rossz emlékek, és édes nosztalgiával töltik el az ember szívét. Már akiét.; Például a Novák Ági vörös hajú kisfiának a Petra lett a keresztanyja. Mondjuk elég perverz, hiszen korábban a Novák Ágival járt a Szabolcs, aki most a Petra férje és a vörös gyerek apja. Álomállás, álomcég, álomfizetés, álomutazás, álomférj, álomfeleség, álomgyerek. Aztán húzogatják a ruhájukat, hogy ne látszódjon a zöldeslila folt, amit álomférj ejtett egy hosszú és űrtartalmas este után hazatérve az Álom presszóból.*
- Rejtett utalásokkal készíti elő a csattanót az elbeszélő: *„Halkan gördültek...; őszintén nem is gondoltam volna; virágot is hoztak. Nem kiabáltak...; megfogadtam, hogy legközelebb*

nem megyek el; ez bármit is számítana; most meg hallgattam, mint a sír. Ezek csak a záró megnyilatkozás felől nyerek el mélyebb jelentésüket.

- A mű többször utal a vanitatum vanitas szemléletre, ezzel erősítve a halál felől vizsgált eseménysort. Önmagát is e szerint minősíti. (*Na, nem mondom, én is mindig beszálltam a sehova nem vezető üvöltözésbe.*)
- A novella fanyar távolságtartására magyarázat lehet a közösségből való kiábránduláson túl a halott–élők távolság és a ki nem teljesedett élet is. Utóbbira egy önértékelésként is felfogható mondat utal a zárlatban. (*Rövid beszéd, hiszen csak 30 évet éltem, nincs mit felturbózn.*)
- A két alkalom egybejátszatásának nemcsak az érettségi találkozó és a temetés aktuális egybeesése az oka: a temetés, csak úgy, mint a találkozó, leleplezés. (*Az osztálytalálkozóznál hazugabb műfaj nem létezik.*)
- Modern, nagyvárosi környezetbe helyezi a történetet, ám ennek jelentésalakító szerepe nem alakul ki.
- Eltávolodik a szépirodalmi stílustól, ezzel is ellensúlyozva a képmutatónak minősített alkalomtól való távolságtartást:
  - köznyelvi, élőszóbeli fordulatok (*Na, nem mondom; Hát úgy látszik; ha mondjuk; Hát igen*),
  - szókészlet: neologizmusok (*bioöldségfarm, álomállás, álomcég, álomfizetés, álomutazás, álomférj, álomfeleség, álomgyerek, Lada*), szleng kifejezések (*felhajtást, űrtartalmas*), durva szavak (*Jót röhögtem, Van pofája*).

Két mű összehasonlító értelmezése

Hasonlítsa össze Ady Endre *Krónikás ének 1918-ból* című versét és Tinódi Lantos Sebestyén *Egri históriának summája* című művének alább közölt részleteit! Dolgozatában mutassa be, hogyan teremt kapcsolatot Ady verse egy régebbi szöveggel! Mennyire tartja értelmesnek és hősiesnek a háborút a két vers?

Ady Endre: Krónikás ének 1918-ból

Iszonyú dolgok mostan történülnek,
Népek népekkel egymás ellen gyűlnek,
Bűnösök és jók egyként keserülnek
S ember hiteli kivált meggyöngyülnek.

Ember hajléki már rég nem épülnek,
Szívek, tűzhelyek, agyak de sérülnek,
Kik olvasandják ezt, majd elképülnek,
Ha ő szivükben hív érzések fülnek.

Jaj, hogy szép álmok így elszörnyülnek,
Jaj, hogy mindenek igába görnyülnek,
Jaj, hogy itt most már nem is lelkesülnek,
S mégis idegen pokol lángján sülnek.

Itt most vér-folyók partból kitérülnek,
Itt most már minden leendő gyérülnek,
Itt régi átkok mélyesre mélyülnek:
Jaj, mik készülnek, jaj, mik is készülnek?

Hegedűs fickók többet hegedülnek,
Olcsó cécókon ezerek vegyülnek,
Rút zsvány-arcok ékesre derülnek
S ijedt szelidek szökve menekülnek.

Lámpás, szép fejek után megszedülnek,
Emberségesek igen megrémülnek,
Ifjak kik voltak, hoppa megvénülnek
S a Föld lakói dög-halmokba dülnek.

Bús kedvű anyák keservesen szűlnek,
Labdázó fiúk halálba merülnek,
Ős, szép kemencék sorjukban elhűlnek
S kedvelt szűzeink uccára kerülnek.

S szegény emberek még sem csömörülnek,
Buták, fáradtak és néha örülnek,
Szegény emberek mindent kitörülnek
Emlékeikből, mert csak ölnek, ölnek.

Szegény emberek ölnek és csak ölnek
S láz-álmaikban boldogan békülnek,
S reggelre kelvén megint megdűhülnek,
Kárhoznak, halnak, vadakká törpülnek.

Halál-mezőkön bitófák épülnek,
Nagy tetejükre kövér varjak ülnek,
Unják a hullát el- s vissza-röpülnek,
De az emberek meg nem csömörülnek.

1918

Tinódi Lantos Sebestyén: *Egri históriának summája* (részletek)

Summáját¹ írom Egör várának,
 Megszállásának, viadaljának,
 Szégyönvadását császár hadának,
 Nagy vigaságát Ferdinánd királynak².

[...]

Felhágnak, másznak pogán terek,
 Nagy sok zászlókat törésre visznek,
 Allát³ kiáltnak, dobok zöngének,
 Lőnek, hagyítnak, igön embörködnek.

Először ó kapu bástyájára
 Nagy sok zászlóval rohanának rá,
 Mecskei István gondola arra,
 Az vitézökkel ott ellenök álla.

Rettenetös nagy öldöklés vala,
 Mind az két félben sok megholt vala,
 Szegín Mecskei megsérvött vala,
 Szégyönt terek ott vallottak vala.

De meg másfelől az földbástyára,
 Nagy sok zászlóval tömlőcbástyára
 Hertelenséggel rohanának rá,
 Belől vitézök sokan futnak arra.

Itt vitéz Dobó István forgódék,
 Pető Gáspár es oda érközék,
 Sok jámbor vitéz ott embörködék,
 Zászlók hullának, vitézök halának.

[...]

Az ostrom közel estvélig tarta,
 Az császár hada kárt nagyot valla,
 Ostromról aznap terek elállá,
 Aznap hús mázsa por mind elkölt vala.

Nagy bánatjok lón az főpasáknak,
 Egyött dolgokról tanácskozáknak,
 Egy végostromot szolgáltatóknak,
 Hogyha nem nyernék, ők elszállanának.

Derék ostromhoz ők készölének,
 Senkit az igyben nem kíméllének,
 Pasák, szancsákok⁴ mind készön lúnek,
 Másnap ostromra várnak eredének.

Közel tíz óra gyűlésbe telék,
 Az vígságtevők igen szöngének⁵,

Allát mindönök ott övöltének,
 Belől Istennek igen könyörgének,

Jézust háromszor ők kiáltának,
 Dobok, trombiták igen harsagnak,
 Kétfelől puskák igen ropognak,
 Fénös fegyverök villagnak, csattagnak.

Rettenetösön minden bástyánál
 Vínak, harcolnak sok vérontással,
 Sebösök vannak nagy oításval⁶,
 Sokan elhullnak sebbel és halálval.

Az temlőcbástyánál Dobó vala,
 Ott ő aprógyát ellőtték vala,
 Ő keze-lába sebösült vala,
 Ott asszonnépek vitézködnek vala,

Lám, sok köveket vártákra hordnak,
 Nagy bátor szívvel ők hagyigálnak.
 Aranyas zászlóját Ali basának
 Hősek bényerék, igen vigadának.

Nagy viadal kinn Bolyki tornyánál,
 Vala öldöklés sivalkodással,
 Belől az hősek nagy bátorsággal
 Ők nem gondolnak sebbel és halálval.

Az Gergel deák kezén seb esék,
 Zoltai István es sebbe esék,
 Az Figedinek foga kiesék,
 Sok jámbor vitéz hullá, sebben esék.

[...]

Már meghallátok revid summáját,
 Egri szállásnak históriáját,
 Azon imádgyuk mennyei atyát,
 Tőlönk se vonnya nagy irgalmasságát.

Egröt minékönk éltig megtarcsa,
 Több végházakkal megszabadiccsa,
 Az pogán kéztől megoltalmazja,
 Körösztýén népet igaz hitben tarcsa.

1548

¹ *Summa* – összefoglalása, itt: elbeszélése.

² *Ferdinánd király* – I. Ferdinánd, magyar király, 1503–1564.

³ *Allá* – Allah.

⁴ *Szancsák* (szandzsák) – török katona, főtiszt, bég.

⁵ *Szöngének* (zengenének) – zengtek, énekeltek.

⁶ *Oításval* – ordítással.

Forrás:

Tinódi Lanos Sebestyén: *Eger históriájának summája*

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/5_eletpalya/03_modulok_eszkozok/1/4_evfolyam/a_tipus/7_temakor/iv.a.7.4_objektumai/iv_a_7_4-gy4.pdf

Ady Endre összes versei II. Bp. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1965. 235-236.

Lehetséges válaszelemek

Figyelem! A javítási útmutatóban közölt tartalmi elemek nem kötelezően elvárt válaszelemek. A javító tanár alapvetően a dolgozat gondolatgazdagságát és világos gondolatmenetét értékeli. Nem elvárt az útmutató szakmai nyelvének használata sem.

A jónak minősített, elfogadott válaszelemeket a javító tanár pipával jelezz!

- Az Ady-vers címe megjelöli a műfajt, ezzel felidézve a XVI–XVII. századi krónikás (más néven históriás) énekeket. Ebbe a műfajba tartozik Tinódi műve is.
- Ady művének címe azt is előrevetíti, hogy egy modern kori krónikás ének fog következni, feltehetően aktualizált mondanivalóval. Mivel a krónikás énekek – többek között – a török idők haditudósításai voltak, az Ady-vers címében lévő évszámból következtethetünk arra, hogy ez a modern „krónikás ének” az első világháborúról fog tudósítani.
- Előzetes sejtéseinknek megfelelően mindkét mű háborús témájú. Tinódi szövege a török elleni küzdelmekről szól, konkrétan Eger 1552-es ostromának eseményeit beszéli el. Ady művének témája kevésbé konkrét, az első világháború borzalmait írja le látomásos formában.
- Ady imitálja a XVI–XVII. századi históriás énekek nyelvezetét, tehát archaizál: *hajléki, mostan, kelvén, olvasandják* stb.
- Ady imitálja a XVI–XVII. századi históriás énekek verselését: kétütemű, 5/6-os osztatú 11-esek, négysoros, bokorrímes versszakok, toldalékrímek. A verselésből adódó monotonitás feszültségfokozó hatású, nyomasztóvá teszi a vers hangulatát. A vers tetőpontján (8–9. versszak) apró változtatás történik a rímben. Ez és az ugyanitt tapasztalható soráthajlás némileg megtöri ezt a monotonitást, kiemelve ezáltal a lényegét: „*Szegény emberek mindent kitörülnek / Emlékeikből, mert csak ölnek, ölnek.*” A Tinódi szöveg is négysoros, bokorrímes versszakokból áll, itt is jellemzőek a toldalékrímek, és az ütemhangsúlyos ritmus is hasonló: felező tízes.
- Fontos különbség, hogy a Tinódi-szöveg a honvédő katonák hősiességét emeli ki, míg Ady verse kizárólag a háború szörnyűségeit jeleníti meg apokaliptikus képekben.
- A Tinódi-szöveg vallásos jellegű, az elbeszélő az utolsó két versszakban hálát ad a „*mennyei atyá*”-nak a győzelemért, és Eger várának további védelmezéséért fohászkodik hozzá. A szöveg belsejében is „*Jézust [...] kiáltanak*” a magyar vitézek, a törökök pedig „*Allát kiáltnak*”. Ady verséből teljesen hiányzik ez a szakrális jelleg, a modern, XX. századi háború már istentelen. Az emberek rémtettei és áldozattá válásuk uralja a verset, kiábrándító képet kapunk az egész emberiségről.
- A Tinódi-vers szándéka így az erkölcsi példamutatás, mely szerint a testi-lelki helytállás elnyeri jutalmát. Ady versében nincs különbségtétel és nincs jutalom, „*Bűnösök és jók egyként keserülnek*”. A miértre történő utalás is inkább áldozatként láttatja a lehetséges felelősöket („*Lámpás, szép fejek sután megszedülnek*”).
- Lényeges különbségek adódnak a műnem eltéréséből is. A históriás ének epikai műfaj, a hangsúly konkrét történések – részletekbe menő – elbeszélésén van. Ady verse lírai mű. Cselekménye nincs. Nem elbeszélő, hanem leíró és reflektáló jellegű. Konkrét események elbeszélése helyett az első világháború és az egész kor borzalmainak leírását kapjuk a lírai alany elítélő és egyben szánakozó állásfoglalásával egyetemben, absztrakt képekben.

A három feladat helyesírásának és írásképének értékelése

Helyesírás – összesen 8 pont a helyesírási normának való megfelelés szerint. A hibatípusokat a Javítási-értékelési útmutató melléklete közli.	
<i>8 pont</i>	nincs súlyos hiba; biztos központosítás
<i>6–7 pont</i>	legfőljebb 1 súlyos hiba, 1-2 enyhe hiba; biztos központosítás
<i>4–5 pont</i>	legfőljebb 2 súlyos hiba, 2-3 enyhe hiba; bizonytalan központosítás
<i>2–3 pont</i>	több súlyos és enyhe hiba; gyakori központosítási hibák
<i>0–1 pont</i>	nagyszámú súlyos helyesírási hiba; jellemzően hibás, hiányos központosítás

Kirívóan rövid műértelmező szöveg esetében (300 szó alatt) a helyesírás csak legalsó (0-1) pontos sávban értékelhető, azaz maximum 1 pontot kaphat.

Íráskép – összesen 2 pont a szöveg rendezettsége, olvashatósága, az olvasó szempontjának figyelembe vétele, a forma kulturáltsága szerint kétszer 1 pont adható	
<i>0–1 pont</i>	az olvashatóságra, az áttekinthető külső formára
<i>0–1 pont</i>	a kulturált javításra és a kulturált ékezethasználatra

MELLÉKLET

A/ A helyesírási hibatípusok

1. Súlyos hiba

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése közhasználatú szavakban
- a mássalhangzótörvényekből eredő hibák
- a kis- és nagy kezdőbetű tévesztése közhasználatú tulajdonnevekben (pl. *Magyar Tudományos Akadémia, Természet Világa*), melléknevekben és egyelemű tulajdonnévből képzett melléknevekben (pl. *francia, balatoni, adys*)
- az igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása
- a *leg-* és a *-féle, -szerű, -képpen* stb. szóelemek különírása a szótótól
- a tagadószó egybeírása az igével, tagadott szóval, tagadott kifejezéssel
- az *ly-j* tévesztése, hiánya, kiejtés szerinti jelölése
- a felszólító módú igealakok hibái
- a közhasználatú szavak elválasztásának hibája
- a mondatkezdő nagybetű tévesztése

2. Enyhe hiba

- minden egyéb hibatípus

B./ A szövegalkotási, a nyelvhelyességi és a helyesírási hibák jelölése

- Tartalmi hiba: a *hibás rész* aláhúzása egy vonallal
- Szöveg- és mondat szerkezeti hiba: a *hibás rész* aláhúzása szaggatott vonallal
- Nyelvhasználati hiba: a *hibás rész* aláhúzása hullámos vonallal
- Nyelvhelyességi hiba: a [*hibás rész*] kijelölése szögletes zárójellel (pl. *bemegyek a házba[n]*)
- Hiányzó bekezdés jele: fordított Z betű
- Fölösleges bekezdés (álbekezdés) jele: áthúzott fordított Z betű
- Szövegbeli hiány jele: √
- Szórend, mondatrend, a bekezdések sorrendje: 1. 2. 3.
- Logikai hiba, ugrás a mondatok (tagmondatok) között: →
- Logikai hiba, ugrás a bekezdések (a szöveg nagyobb egységei) között: ↓
- Logikai vagy nyelvi ellentmondás: ↔
- Egybeírás jele: | alul-fölül domború félkörrel
- Különírás jele: | alul-fölül homorú félkörrel
- A helyesírási hibák jelölése: súlyos hiba 2 vonalas aláhúzással; enyhe hiba 1 vonalas aláhúzással.